

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ СТУДЕНТА «ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

1. Мета: ознайомлення студентів з основами біоетики і біобезпеки; формування знань щодо моральної сторони діяльності людини в біології; виховання глибокої переконаності у необхідності неухильного дотримання етичних і морально-етичних норм, правил і принципів в своїй практичній діяльності. Дисципліна «Основи біоетики та біобезпеки» пов'язана з такими дисциплінами: «Цитологія», «Генетика», «Анатомія і фізіологія людини», «Біохімія», «Мікробіологія та вірусологія», «Філософія», «Психологія».

2. Компетентності, якими повинні оволодіти здобувачі вищої освіти:

соціально-особистісні компетентності: розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно відносно природи (принципи біоетики); креативність, здатність до системного мислення; наполегливість у досягненні мети; турбота про якість виконуваної роботи;

загальнонаукові компетентності: базові знання в галузі, необхідні для освоєння загально-професійних дисциплін;

загально-професійні компетентності: базові уявлення про поняття біобезпеки та біоетики; морально-етичні норми, правила і принципи використання біологічних агентів; етичні проблеми сучасної біотехнології; оперування основними поняттями біобезпеки та біоетики; аналізування існуючими та новітніми етичними проблемами біології; захист населення від особливо-небезпечних патогенів; організації процесу виробництва біотехнологічної продукції; ідентифікації небезпек, класифікації джерел небезпечних впливів, визначення можливих збитків від них.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності: здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички для оволодіння основами теорії й методів біологічних досліджень; здатність використовувати професійно профільовані знання й практичні навички в галузі дослідження біологічних явищ і процесів.

Формування вищезазначених компетентностей сприятиме ефективному функціонуванню майбутніх фахівців у міжкультурному розмаїтті навчального та професійного середовища, мобільності і конкурентоспроможності на ринку праці.

3. Зміст навчальної дисципліни:

Заліковий кредит 1.

Змістовий модуль 1.

Лекції

Тема 1. Введення в дисципліну. Предмет, теоретичні основи й етапи розвитку біоетики як дисципліни. Методи біоетики.

Тема 2. Біоетичні аспекти вмирання і смерті. Визначення і критерії смерті. Біоетичні проблеми евтаназії та суїциду за сприяння лікаря.

Тема 3. Медико-етичні та правові проблеми репродукції людини. Медико-етична оцінка штучного абортів. Біоетичні конфлікти між матір'ю і плодом. Біоетичні проблеми використання нових репродуктивних технологій

Тема 4. Контроль генетичних технологій і модифікацій природи людини. Біомедична етика генетичного дослідження, консультування і скринінг популяції. Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин. Біоетична оцінка генної інженерії.

Тема 5. Етика біомедичних досліджень. Біоетика досліджень, проведених на людині. Біоетика досліджень, проведених на тваринах.

Тема 6. Медико-етичні та правові проблеми і біобезпека профілактики, діагностики та лікування ВІЛ-інфікованих осіб і осіб з туберкульозом, венеричними та інфекційними хворобами.

Тема 7. Поняття про біологічну безпеку (біобезпеку). Законодавчі аспекти та наукові основи біобезпеки у світі та в Україні. Біоетичні аспекти та біобезпека впливу навколишнього середовища на людину.

Тема 8. Сучасні біотехнології та проблеми забезпечення біобезпеки. Наукові основи державної системи біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів.

Тема 9. Біологічна безпека роботи в лабораторіях. Біологічні ризики в лабораторіях і на виробництвах мікробіологічного профілю. Компоненти біологічного захисту під час роботи з патогенними біологічними агентами. Рівні біологічної безпеки мікробіологічних процедур. Запобігання ризику зараження у лабораторних умовах.

Тема 10. Біологічна зброя. Біотероризм та проблеми біобезпеки. Заходи щодо захисту населення при ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків в осередках біологічного зараження.

Практичні

Тема 1. Історія розвитку біоетики, як науки. Методи біоетики. Проблеми сучасної біоетики.

Тема 2. Етичні та правові аспекти біомедичних експериментів. Моральне оцінювання використання тварин для експерименту.

Тема 3. Окремі етичні проблеми клінічної медицини. Біоетичні проблеми в трансплантології. Біоетичні проблеми ВІЛ-інфекції та СНІДу.

Тема 4. Медико-етичні та правові аспекти трансплантології і донорства. Проблема евтаназії: етичні, правові й теологічні аспекти.

Тема 5. Гідність і недоторканність людського життя з моменту зачаття.

Тема 6. Біологічна небезпека, біологічний ризик, біологічний тероризм. Захист людини і суспільства від біотероризму.

Тема 7. Біологічна безпека роботи в лабораторіях.

Тема 8. Загальна характеристика біологічних шкідливих та небезпечних факторів довкілля. Отруйні рослини, гриби і тварини. Генетично модифіковані організми: науково-практичне значення.

Тема 9. Біобезпека і інфекційні захворювання. Виникаючі інфекції, як загроза безконтрольного поширення епідемій по світу.

Тема 10. Біологічна зброя. Нормативно-правова база щодо нерозповсюдження біологічної та токсинної зброї.

4. Обсяг вивчення навчальної дисципліни: 4 кредити ЄКТС, 120 годин, у тому числі 40 аудиторних годин (20 лекційних, 20 практичних годин), 80 годин самостійної та індивідуальної роботи.

5. Форма підсумкового контролю: екзамен.

6. Інформація про науково-педагогічних працівників, які забезпечуватимуть викладання цієї навчальної дисципліни: Гордій Н.М. – кандидат біологічних наук, старший викладач.

7. Перелік основної літератури:

1. Біоетика : Підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв. – К.: Здоров'я, 2005. – 288 с.
2. Біоетика : підручник /за ред. В.Й. Шовкун. – Львів : Видавництво ЛОБФ “Медицина і право“, 2007. – 672 с.
3. Закон України “Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини”// Законодавство України про охорону здоров'я. – К. : Юрінком-Інтер, 2000. – С. 367 – 374.
4. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III-IV р.а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова, В.І. Смирнова – К. : Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2016. – 392 с.
5. Стеценко С.Г. Медичне право України / С.Г. Стеценко, В.Ю. Стеценко, І.Я. Сенюта. – Київ : Правова єдність, 2008.– 508 с.
6. Україна. Верховна Рада. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів : Закон від 31.05.2007 р., № 1103-V / Україна. Верховна Рада // Урядовий кур'єр. – 2007. – 21 червня. – С. 21. ; Офіційний вісник України. – 2007. – № 45. – С. 7.